

Gözde Büyütülecek Yalnızca Allah'tır

İnsan, hayatı boyunca pek çok olayla karşılaşır. Kimi zaman güçlü gördüğü insanların etkisi altında kalabilir, kimi zaman geleceğe dair endişelerle zihnini meşgul edebilir. Bazen sahip olduğu imkanları gözünde büyütür, bazen de karşılaştığı zorlukları aşılması mümkün olmayan engeller gibi görebilir. Oysa bütün bu değerlendirmelerin temelinde önemli bir gerçek vardır: İnsan gerçekte kimi veya neyi büyük görmektedir?

Kur'an'ın bildirdiği hakikat şudur: Mutlak büyüklük yalnızca Allah'a aittir. Gökleri ve yeri yoktan var eden, tüm canlıları yaratan, her olayı sonsuz ilmi ve hikmetiyle takdir eden Allah'tır. İnsan ise yaratılmış, sınırlı ve her an Allah'ın rahmetine ve yardımına muhtaç bir kuldur.

Bu gerçeği kavrayan insanın bakış açısı tamamen değişir. Artık insanlar, makamlar, servet, sağlık, hastalıklar, zorluklar ve dünya hayatına ait bütün geçici unsurlar gerçek anlamda büyüklüğünü kaybeder. Çünkü bunların tamamı Allah'ın yaratmasıyla var olan ve yalnızca O'nun dilemesiyle etkili olabilen sebeplerden ibarettir.

İnsan Neyi Büyük Görürse Onun Etkisi Altına Girer

İnsan çoğu zaman farkında olmadan bazı varlıklara gereğinden fazla anlam yükleyebilir. Güç sahibi olduğunu düşündüğü insanlardan çekinebilir, zengin kişileri ulaşılmaz görebilir veya makam sahibi kimselerin hayatı üzerinde belirleyici bir güce sahip olduğunu zannedebilir. Oysa dünya hayatındaki bütün bu güçler geçicidir. Güçlü görünen bir insan bir anda güçsüz kalabilir, büyük servetler kısa sürede yok olabilir, sağlık yerini hastalığa bırakabilir. Tarih boyunca bunun pek çok örneği yaşanmıştır. Çünkü dünya hayatındaki hiçbir güç bağımsız ve kalıcı değildir. Gerçek ve değişmeyen güç yalnızca Allah'ın kudreti ve hâkimiyetidir.

Allah bu gerçeği Kur'an'da şöyle bildirir:

Yeryüzünde bulunan her şey yok olacaktır. Celal ve ikram sahibi Rabbinin yüzü (Zâtı) ise baki kalacaktır. (Rahman Suresi, 26-27)

Kur'an'da Allah'ın isimlerinden biri olan El-Kebîr, O'nun sonsuz büyüklük ve yücelik sahibi olduğunu ifade eder. Allah'ın büyüklüğü, hiçbir varlıkla kıyaslanamayacak mutlak bir büyüklüktür. İnsan bu gerçeği düşündüğünde, hayatında gözünde büyüttüğü birçok şeyin aslında ne kadar sınırlı ve geçici olduğunu fark eder. Çünkü en güçlü görünen insan bile Allah'ın dilemesiyle tek bir hastalık karşısında aciz kalabilir. En büyük servetler bir anda kaybedilebilir. En sağlam görünen düzenler kısa sürede değişebilir. Hiçbir varlık kendi başına bağımsız bir güce sahip değildir. Her şey Allah'ın kudretiyle var olur ve O'nun dilemesiyle gerçekleşir.

Allah bu hakikati şöyle haber verir:

İşte böyle; çünkü Allah, hakkın ta Kendisi'dir. O'nun dışında, onların taptıkları ise, şüphesiz batılın ta kendisidir. Gerçekten Allah, Yücedir, büyüktür. (Hac Suresi, 62)

Korkuların Kaynağı, Allah'ın Sonsuz Kudretini Gereği Gibi Kavrayamamaktır

İnsanı en çok zorlayan duygulardan biri korkudur. Gelecek kaygısı, geçim endişesi, başarısızlık korkusu, insanların düşüncelerine önem verme veya yalnız kalma endişesi insanın kalbini daraltabilir. Ancak bu korkuların temelinde çoğu zaman Allah'ın sonsuz kudretini gereği gibi takdir edememek vardır. Çünkü insan olayları yalnızca görünen sebepler üzerinden değerlendirdiğinde kendisini çaresiz hissedebilir. Oysa mümin bilir ki sebepleri yaratan da onlara sonuç meydana getirme gücünü veren de Allah'tır. Sebepler ancak Allah'ın dilemesiyle etkili olabilir. Bir tohumun toprağı yarararak filizlenmesi, yağmurun yağması, Güneş'in doğması, kalbin atması, bir yaranın iyileşmesi ve bir bebeğin dünyaya gelmesi... Bunların her biri Allah'ın sonsuz yaratma sanatının tecellileridir. İnsan bu gerçekler üzerinde samimiyetle düşündüğünde, Allah'ın her an her şeyi kuşatan ilmini ve kudretini daha iyi kavrar.

O, gaybı da müşahade edileni de bilendir. Pek büyüktür, yücedir. (Ra'd Suresi, 9)

Sebepler Gerçek Güç Sahibi Değildir

Şeytanın insanlara telkin ettiği önemli yanılgılardan biri, sebepleri bağımsız bir güç sahibiymiş gibi göstermesidir. İnsan bazen bir doktorun iyileştirdiğini, ilacın şifa verdiğini, bir işverenin rızık sağladığını veya güçlü insanların kader üzerinde belirleyici olabileceğini düşünebilir. Oysa bütün

bunlar yalnızca Allah'ın yarattığı vesilelerdir. Şifayı veren Allah'tır. Rızkı yaratan Allah'tır. Başarıyı nasip eden, koruyan ve dilediğinde imtihan eden yalnızca Allah'tır. Sebeplerin kendilerine ait bağımsız bir gücü yoktur; onlar sadece Allah'ın dilemesiyle sonuçlara vesile olabilirler.

İnsan sebeplere başvurur, gerekli tedbirleri alır ve elinden gelen gayreti gösterir. Ancak kalbinde gerçek tesirin yalnızca Allah'a ait olduğunu bilir. Çünkü sebepleri asıl güç sahibi görmek, insanın Allah'ın mutlak kudretini gereği gibi takdir edememesine neden olabilir. Sebeplere gereğinden fazla anlam yüklemesi şirke düşmesine yol açabilir. Şirk ise büyük günahlardandır.

Allah şirk için Kur'an'da şöyle buyurur:

“Gerçekten Allah, kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışında kalanları ise dilediğini bağışlar. Kim Allah'a şirk koşarsa, doğrusu büyük bir günahla iftira etmiş olur.” (Nisâ Suresi, 48)

Bu nedenle mümin, sebeplere sarılırken kalbini yalnızca Allah'a bağlar. Çünkü bilir ki bütün kapıları açan, bütün zorlukları kolaylaştıran ve bütün sonuçları yaratan Allah'tır.

Allah'ın Büyüklüğünü Düşünmek İmanı Derinleştirir

Allah'ın büyüklüğünü kavrayan insanın hayata bakışı değişir. Olaylar karşısında gereksiz korku ve endişeye kapılmaz. Çünkü her şeyin Allah'ın sonsuz ilmi, hikmeti ve kontrolü altında gerçekleştiğini bilir.

Mümin, karşılaştığı olayların yalnızca görünen yönüne değil, Allah'ın o olayda yarattığı hikmetlere de dikkat eder. Zorluklarla karşılaştığında isyan etmek yerine, Allah'ın kendisi için en hayırlısını yaratacağını düşünür. Bu anlayış insana derin bir güven, huzur ve teslimiyet kazandırır. Çünkü mümin bilir ki başına gelen hiçbir olay tesadüf değildir. Her şey Allah'ın sonsuz ilmiyle belirlenmiş kaderin bir parçasıdır.

Bu nedenle Allah'ın büyüklüğünü kavrayan kişi için insanların övgüsü veya eleştirisi gerçek ölçü olmaktan çıkar. İnsanların düşünceleri değişkendir; bugün öven bir kimse yarın eleştirebilir, değer verilen bir insan zamanla farklı davranabilir. Eğer insan hayatını yalnızca insanların değerlendirmelerine göre şekillendirirse, sürekli değişen ve güven vermeyen bir ölçüye bağlanmış

olur. Oysa asıl önemli olan Allah'ın rızasını kazanmaktır. Çünkü Allah'ın hükmü mutlak doğrudur. Allah Katı'ndaki değer ise dünya ölçüleriyle değil, insanın samimiyeti, takvası ve güzel ahlakıyla belirlenir.

Allah'ın büyüklüğünün kalpte yerleşmesi, beraberinde tevazuyu da getirir. İnsan sahip olduğu aklın, sağlığın, bilginin, yeteneklerin ve bütün nimetlerin Allah'ın lütfu olduğunu bilir. Böylece kibirden uzaklaşır; elde ettiği başarıları kendinden bilmek yerine Allah'a şükreder. Çünkü Allah dilemese insan hiçbir nimete sahip olamaz, hiçbir başarıya ulaşamaz.

Allah şöyle buyurur:

Eğer kesin bir bilgiyle inanıyorsanız (Allah), göklerin, yerin ve bu ikisi arasında bulunanların Rabbidir. O'ndan başka ilah yoktur; diriltir ve öldürür. Sizin de Rabbinizdir, geçmiş atalarınızın da Rabbidir." (Duhan Suresi, 7-8)

Allah'ın büyüklüğünü kavramak aynı zamanda sabrı da güçlendirir. İnsan bazen hikmetini hemen anlayamadığı olaylarla karşılaşabilir. Ancak Allah'ın sonsuz hikmet sahibi olduğunu bilen kişi, her olayın mutlaka bir hayır ve hikmet taşıdığını düşünür. Bugün zor görünen bir olay, ileride büyük bir nimetin başlangıcı olabilir. Çünkü insan yalnızca içinde bulunduğu anı ve sınırlı bilgisiyle değerlendirme yapabilir. Allah ise geçmiş, bugünü ve geleceği kuşatan sonsuz bir ilme sahiptir. Bu nedenle mümin, Rabbine güvenerek ve O'nun hükmüne teslim olarak yaşar.

Kâinattaki Her Delil Allah'ın Sonsuz Büyüklüğünü Gösterir

Kur'an'da insanın göklere, yere, dağlara, yıldızlara ve canlılara bakarak düşünmesi öğütlenir. Çünkü yaratılmış olan her varlık, Allah'ın sonsuz kudretini ve eşsiz sanatını gösteren delillerle doludur. Gecenin gündüze dönüşmesi, mevsimlerin kusursuz düzeni, insan bedenindeki olağanüstü sistemler, tek bir hücrenin içindeki hassas dengeler; Allah'ın yaratmasındaki mükemmelliği gösteren sayısız örnekten yalnızca birkaçıdır. İnsan bu deliller üzerinde düşündükçe, dünya hayatını merkeze alan bakış açısı zayıflar ve Allah'ın büyüklüğünü daha derin bir şekilde kavrar.

Allah mutlak kudretini Kur'an'da şöyle bildirir:

Şüphesiz Allah, gökleri ve yeri zeval bulurlar diye (her an kudreti altında) tutuyor. Andolsun, eğer zeval bulacak olurlarsa, Kendisi'nden sonra artık kimse onları tutamaz. Doğrusu O, Halim'dir, bağışlayandır. (Fatır Suresi, 41)

Sonuç: Gerçek Büyüklük Yalnızca Allah'a Aittir

İnsanın hayatındaki en büyük hakikat, Allah'ın varlığını, birliğini ve sonsuz büyüklüğünü

kavramasıdır. Mümin için önemli olan yalnızca Allah'ın varlığına inanmak değil; O'nun yüceliğini, kudretini ve her şey üzerindeki mutlak hâkimiyetini derin bir şuurla yaşamaktır.

Allah'ın büyüklüğünü gereği gibi düşünen insan, karşılaştığı her olayın, gördüğü her güzelliğin ve sahip olduğu her nimetin Allah'ın yaratmasıyla meydana geldiğini bilir. Böylece kalbi dünya hayatına ait geçici değerlere gereğinden fazla bağlanmaz; gerçek güveni, sevgiyi ve bağlılığı yalnızca Allah'a yöneltir.

Allah'ın büyüklüğünü kavrayan insan, hiçbir varlığı Allah'tan bağımsız bir güç sahibi olarak görmez. İnsanların makamları, servetleri, güçleri veya dünya hayatındaki konumları onun gözünde gerçek anlamda bir büyüklük ifade etmez. Çünkü bütün bunların Allah'ın dilemesiyle var olduğunu ve yine O'nun dilemesiyle değişebileceğini bilir.

Bu anlayış, insanın ruhunda gerçek bir olgunluk meydana getirir. Kişi insanların övgüsüne veya eleştirisine göre değil, Allah'ın rızasına göre yaşamaya çalışır. Çünkü insanların değerlendirmeleri değişebilir; ancak Allah'ın hükmü daima mutlak doğru ve adildir.

Allah'ın büyüklüğünü kalbinde hisseden insan, sahip olduğu hiçbir nimeti kendinden bilmez. Aklının, sağlığının, bilgisinin, yeteneklerinin ve imkanlarının Allah'ın lütfu olduğunu bilir. Bu nedenle kibirden uzaklaşır, şükreden ve tevazu sahibi bir kul olur.

Aynı zamanda bu anlayış insana güçlü bir teslimiyet ve tevekkül kazandırır. Çünkü mümin bilir ki Allah'ın yarattığı her olayda bir hikmet vardır. İnsan bazen karşılaştığı olayların hikmetini hemen anlayamayabilir; ancak Allah'ın sonsuz ilim ve hikmet sahibi olduğuna güvenerek sabreder. Çünkü insanın bilgisi sınırlıdır, Allah'ın ilmi ise her şeyi kuşatmıştır.

Allah'ın büyüklüğünü kavrayan kimse, sevdiği güzelliklerin de aslında Allah'ın sanatının ve rahmetinin tecellileri olduğunu anlar. Çiçeklerdeki güzellik, canlılardaki sevimlilik, kâinattaki kusursuz düzen ve insanlarda görülen güzel özellikler; Allah'ın sonsuz yaratma sanatının delilleridir. Bu nedenle gerçek sevgi, insanı bu güzelliklerin asıl sahibi olan Allah'a yöneltir.

Sonuç olarak insanın gözünde büyütmesi gereken tek varlık Allah'tır. Gerçek güç, gerçek kudret ve gerçek yücelik yalnızca O'na aittir. Allah'ın büyüklüğünü samimiyetle kavrayan insan, dünya hayatının geçici etkilerinden kurtulur; kalbi huzur, güven ve teslimiyetle dolar.

Allah Kur'an'da şöyle buyurur:

Allah... O'ndan başka ilah yoktur. Diridir, kaimdir. O'nu uyuklama ve uyku tutmaz. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. İzni olmaksızın O'nun Katı'nda şefaatte bulunacak kimdir? O, önlerindeki ve arkalarındaki bilir. (Onlar ise) Dilediği kadarının dışında, O'nun ilminden hiçbir şeyi kavrayıp-kuşatamazlar. O'nun Kürsüsü, bütün gökleri ve yeri kaplayıp-kuşatmıştır. Onların korunması O'na güç gelmez. O, pek yücedir, pek büyüktür. (Bakara Suresi, 255)